

## **Мовна складова культури спілкування в системі виховання студентів технічного ВНЗ**

О.В.ХОМ'ЯКОВА

*Харківська національна академія міського господарства*

У преамбулі Великої хартії університетів зазначається, що майбутнє людства значною мірою залежить від культурного, наукового і технічного розвитку, зосередженого в центрах культури, знань і досліджень, якими є університети, причому культурний розвиток поставлений на перше місце.

Становлення особистостей за допомогою культури і для культури має у технічних вузах свою специфіку. Це обумовлено необхідністю врахування специфіки техніки не лише як матеріального, але і як суспільного явища, що має потрійну особливість. По-перше, техніка породжується на основі власних матеріальних закономірностей, коли людина виходить за межі можливостей своєї природи. Як свідчить історичний процес, техніка суперечлива – в ній велич і прокляття людини. Але творіння людини – це прояв її особистісних якостей, тому, щоб зняти цю суперечність, творці техніки повинні бути включені в культуру в широкому розумінні цього слова. По-друге, техніка є матеріальним виразом тактики життя людини, як прояву творчості. В даному випадку йдеться про спосіб поведінки з технікою. По-третє, в методах створення і використання техніки закладена необхідність певної послідовності та ієрархії видів діяльності. Подібна ієрархія може перерости в ієрархію людських гідностей і викликати опір. Це призводить до таких деструктивних процесів, що руйнують сукупного працівника, тобто так об'єднаних людей, які лише у взаємній залежності один від одного можуть досягти загальної мети.

Умовою подолання цих процесів є культура як внутрішня форма творчого життя і вся та атмосфера людського спілкування, яка створює можливість існування такої форми.

Таким чином, формування фахівця в технічному ВНЗ передбачає єдність технічної культури в її прямому значенні і культури спілкування з навколишнім світом у всьому його різноманітті. Ця єдність забезпечується системою виховання не як простою сукупністю зовнішніх виховних «заходів», а як культурно спрямованою системою форм особистого спілкування викладачів і студентів, а потім і студентів між собою, в основі якої лежить розуміння культурологічних вимог до спілкування. Засобом такого прямого спілкування, при якому на формування культури особистості впливають інтелект, особиста культура і психологічні фактори, є мова. Саме тому вона виконує в

системі виховання студентів технічних ВНЗ комплексну функцію культурної спрямованості: а) забезпечення високого загальнокультурного рівня повсякденного спілкування всього складу технічного вузу, створення вимогливої мовно-культурної атмосфери становлення культурно розвиненої особистості фахівця; б) опанування загальнолюдським культурним потенціалом, оскільки тільки таким чином можливим є входження спеціалістів технічного спрямування у всезагальну спільноту фахівців вищої кваліфікації на засадах культурної ідентичності і особистісно забарвленого спілкування з представниками різних професійних напрямків; в) впровадження на засадах прямих і зворотних зв'язків загальнокультурних вимог в професійну мову і професійне спілкування, що збагачує і професійно мовний потенціал спілкування і мовні можливості суспільства в цілому.

Таким чином, в умовах розвиненого поділу діяльності, на чому базується технічна освіта, виникає необхідність спілкування не лише на технічно, але й на культурно обумовлених засадах. У такого спілкування незрівнянно вищі можливості. Для того, щоб використати їх, необхідно по-новому підходити до культури мовного спілкування у вищому технічному навчальному закладі.